

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1952

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΜΕΓΑ

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αἱ εἰς προσωπικὸν ἑλλείψεις, αἱ προελθοῦσαι ἐκ τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἄρσεως τῆς ἀποσπάσεως τοῦ καθηγητοῦ Δ. Οἰκονομίδου καὶ τῶν μουσικῶν Σπ. Σκιαδαρέση καὶ Σπ. Περιστέρη, ἐπληρώθησαν διατεθέντων τούτων ἀπὸ τοῦ τέλους Ἰανουαρίου καὶ πάλιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ἀρχείου. Ἐπανελθόντος δὲ τὴν 15 Σεπτεμβρίου καὶ τοῦ συντάκτου Δ. Πετροπούλου ἐκ τῆς ἐν Παρισίοις τριετοῦς μετεκπαιδεύσεως αὐτοῦ, αἱ εἰς συντακτικὸν προσωπικὸν δυνάμεις τοῦ Ἀρχείου συνεπληρώθησαν, ἀλλὰ παραμένουν εἰσέτι κεναὶ αἱ δύο ὀργανικαὶ θέσεις γραφέων.

Πρὸς πλουτισμὸν τῆς συλλογῆς τῶν δημοτικῶν ἠμῶν ἁσμάτων καὶ διάσωσιν τῶν μελῶδιῶν αὐτῶν ἐνηργήθη χορηγία τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Μπαγκείου Κληροδοτήματος μηνιαία ἀποστολὴ εἰς Δυτ. Μακεδονίαν, ἣτις ἀνετέθη εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἀρχείου καὶ τὸν μουσικὸν Σπ. Περιστέρη. Οὗτοι ἐργασθέντες τὸν μῆνα Σεπτέμβριον ἐν Σιατίστῃ καὶ Καστορίᾳ ἀπετύπωσαν διὰ τοῦ φωνοληπτικοῦ ἠμῶν μηχανήματος Telefunken 220 δημοτικὰ ἄσματα, ἧτοι 160 παρὰ τραγουδιστῶν ἐκ Σιατίστης, 40 ἐκ Καστορίας, 12 ἐκ Βογατσικοῦ καὶ 8 ἐξ Ἄργους Ὀρεστικοῦ. Συγχρόνως ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου ἐμελέτησεν ἐν Κοζάνῃ, Σιατίστῃ καὶ Καστορίᾳ τὴν λαϊκὴν ἀρχιτεκτονικὴν σχεδιάσας ἐξ ἰδίων αὐτοῦ καταμετρήσεων 41 κατόψεις οἰκιῶν. Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῶν κενῶν, τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ἡ παράδοσις τῶν ἀκριτικῶν καὶ ἐν γένει τῶν διηγηματικῶν ἁσμάτων, ἀνετέθη εἰδικὴ ἀποστολὴ εἰς τὸν συντάκτην Δ. Πετρόπουλον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα περιοδείας πρὸς συναφεῖς λαογραφικοὺς σκοποὺς τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Hartford τῆς Ἀμερικῆς Trinity College κ. Δημ. Νοτοπούλου. Κατὰ τὴν μετὰ τὰς αὐτῶν εἰς Ἀκαρνανίαν καὶ Ἡπειρον κατεγράφησαν ὑπὸ μὲν τοῦ κ. Νοτοπούλου ἐπὶ φωνοταινιῶν αἱ μελῶδίαί 27 δημοτικῶν ἁσμάτων, ὑπὸ δὲ τοῦ κ. Πετροπούλου κατηρτίσθη συλλογὴ ἐξ 80 ἁσμάτων.

Πρὸς καθοδήγησιν τῶν δημοδιδασκάλων τῶν ἐπιθυμούντων νὰ καταγίνωσιν εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἐθίμων τοῦ λαοῦ ἀπεστάλησαν πρὸς τοὺς ἐπιθεωρητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων 3.000 ἀντιτύπων τῶν Ζητημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Λαο-

γραφίας, τῶν συνταχθέντων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχείου πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς κατὰ τὴν κρίσιν των μᾶλλον ἐνδεδειγμένους ἐκ τῶν δημοδιδασκάλων εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην. Ἐχομεν δὲ δι' ἐλπίδος, ὅτι οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως, οἱ προσερχόμενοι ἐκ τῶν σπλάγγων τοῦ λαοῦ, θὰ εἰσακούσωσι τὴν ἔκκλησιν τῆς Ἀκαδημίας καὶ τὴν σύστασιν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ θὰ συνεργασθῶσι μεθ' ἡμῶν εἰς τὴν συστηματικὴν ἔρευναν τῆς λαογραφίας τῆς Πατρίδος. Αἱ πρῶται συλλογαί, 19 τὸν ἀριθμὸν ἐκ σελίδων 959, ὧν 8 ἐκ μόνης τῆς ἐκπαιδευτικῆς περιφέρειας Μαντινείας, ἀποτελοῦν εὐόιονον ἀπαρχήν.

Εἰς τὸν πλουτισμὸν τῶν συλλογῶν τοῦ Ἀρχείου συμβάλλει καὶ τὸ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν Λαογραφικὸν Φροντιστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπεβλήθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 58 συλλογαὶ ἐκ σελίδων 760, αἵτινες κατετέθησαν εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον. Πρὸς τούτοις 7 χειρόγραφα ἐδωρήθησαν ὑπὸ φίλων τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου. Ἐκ τούτων ἐν (ἀριθ. 1686 Α—Ε) ἐκ σελ. 217, περιέχον πλουσίαν συλλογὴν παροιμιῶν ἐξ Ἀγίας Θέκλης τῆς Κεφαλληνίας, ἐδωρήθη ὑπὸ τῆς κ. Μαρίας Κάτε Λιβιεράτου, τὰ δὲ λοιπὰ ὑπὸ τῶν κ. Δ. Οἰκονομίδου, Γ. Μέγα καὶ τῶν δ/ίδων Γ. Ταρσοῦλη καὶ Λαλαγιάννη. Κατὰ ταῦτα εἰσηλθόν κατατὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὸ Ἀρχεῖον ἐν ὅλῳ 84 χειρόγραφα ἐκ 2306 σελίδων (ἐναντι 54 χειρογράφων ἐκ σελίδων 2475 τοῦ παρελθόντος ἔτους), καταγραφέντα ὑπ' ἀριθμὸν 1686—1769. Ἡ περιεχομένη εἰς αὐτὰ ὕλη εἶναι: ἄσματα 592, δίστιχα 412, παροιμίαι 6200, παραμῦθια 10, παραδόσεις 2, αἰνίγματα 113 καὶ ποικίλη ἄλλη ὕλη, ἀναφερομένη εἰς τὰς πράξεις καὶ ἐνεργείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Εἰς ἀποδελτιωτικὴν ἐργασίαν ἠσχολήθη μόνον ὁ συντάκτης Δ. Οἰκονομίδης ἀποδελτιώσας 8 χειρόγραφα ἐκ σελίδων 675 (ὑπ' ἀριθμὸν 747. 787. 788. 789. 1475. 1588. 1612 καὶ 1665 Α—Δ) καὶ σταχυολογήσας ἐξ αὐτῶν ἄσματα 430, δίστιχα 13, παροιμίας 173, παραμῦθια 26, αἰνίγματα 90, παιδιὰς 11, εὐχὰς 93, ὀνόματα 182 καὶ ποικίλην ἄλλην λαογραφικὴν ὕλην.

Οἱ λοιποὶ συντάκται κατέγιναν εἰς τὴν κατάταξιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῆς συγκομισθείσης ὕλης. Κατετάχθησαν δημοτικὰ ἄσματα 2040 (ἐναντι 1077 τοῦ παρελθόντος ἔτους), ἧτοι 475 ὑπὸ τῆς Μ. Ἰωαννίδου, 1481 ὑπὸ τοῦ Γ. Σπυριδάκη, 53 ὑπὸ τοῦ Κ. Ρωμαίου καὶ 31 ὑπὸ τοῦ Δ. Πετροπούλου, ὅστις ἠσχολήθη καὶ εἰς τὸν ὑπομνηματισμὸν τῶν ἐκλεγέντων διὰ τὸ παρασκευαζόμενον ἀπάνθισμα ἱστορικῶν ἄσμάτων. Εἰς τὸν ἔλεγχον δὲ τῆς γενομένης ἐκλογῆς κατέγινεν ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου. Προσέτι κατετάχθησαν συστηματικῶς 23.289 παροιμίαι (ἐναντι 21.600 τοῦ παρελθόντος ἔτους) ὑπὸ τοῦ συντάκτου Δ. Λουκάτου.

Εἰς τὴν Ἐθνικὴν Μουσικὴν Συλλογὴν συνεχίσθη ὑπὸ τῶν μουσικῶν Σπ.

Σκιαδαρέση και Σπ. Περιστέρη ή μεταγραφή δημοτικῶν ᾠσμάτων ἐκ τῆς βυζαντινῆς παρασημαντικῆς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν, μεταγραφέντων 396 ᾠσμάτων, ἤρξατο δὲ καὶ ἡ καταγραφή τῶν ἐπὶ δίσκων ἀποτυπωμένων μελωδιῶν τῆς λαϊκῆς ἡμῶν μουσικῆς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπερατώθη ἡ ἔκδοσις τοῦ 6ου τόμου τῆς Ἑπετηρίδος τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου τῶν ἐτῶν 1950 - 1952.

Χρῆσιν τῶν συλλογῶν τοῦ Ἀρχείου ἔκαμαν διὰ τὰς μελέτας των αἱ δ/ίδες Γ. Ταρσοῦλη καὶ Ἑλένη Λαζαρίδου, ἡ κ. Καμαρινέα - Rosenthal, ἡ κ. Καλλιόπη Μουσαίου - Μπουγιούκου, ὁ κ. Βουνιέρ καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Δ. Νοτιόπουλος.

Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Ἀρχείου εἰσήχθησαν 77 βιβλία καὶ φυλλάδια (ἔναντι 195 τοῦ προηγουμένου ἔτους), καταγραφέντα εἰς τὸ Βιβλίον Εἰσαγωγῆς ὑπ' ἀριθμὸν 1992 - 2069. Ἐκ τούτων 15 προέρχονται ἐξ ἀνταλλαγῆς τῆς «Ἑπετηρίδος» πρὸς ξένα καὶ ἡμέτερα λαογραφικὰ περιοδικά, 5 ἐξ ἀγορᾶς, 5 ἐκ προσφορᾶς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ δωρεῶν: ἐδώρησαν ἡμῖν τὰς ἐκδόσεις των ἡ Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία, ἡ Ἐπιτροπὴ Ποντιακῶν Μελετῶν, ἡ Ἑταιρεία Κυπριακῶν Σπουδῶν, ἡ Ἐπιτροπὴ Κυθωνιῶν, ὁ Δῆμος Κοζάνης καὶ οἱ ἐκδότηι τῆς Ποντιακῆς Ἑστίας, τοῦ Ποντιακοῦ Θεάτρου, τῆς Ἑλληνικῆς Κύπρου, τοῦ Συνεταιριστοῦ, τῶν Κυπριακῶν Γραμμάτων, τοῦ Πανός, ὡς καὶ οἱ κύριοι: Κ. Ἄμαντος 5, Γ. Καζαβῆς 4, Δ. Οἰκονομίδης 3, Παρ. Μηλιόπουλος 2, Γ. Μέγας 2, Γ. Σπυριδάκης 2, Κ. Χαριτάκης 2, Δ. Μπαλάνος 1, Ἄλ. Οἰκονόμου 1, Κ. Κακούρη 1, Χρ. Ἐνισλείδης 1, Στ. Κυριακίδης 1, Ἰ. Καλλέρης 1, Δ. Λουκάτος 1, Δ. Πετρόπουλος 1, Σπ. Περιστέρης 1, Μ. Λαγουνδάκη 1, Φ. Σαρεγιάννη 1, Στρατῆς Κολαξιβέλης 1.

Μέγα ἐμπόδιον εἰς τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀρχείου ἀποτελεῖ ἡ ἀπὸ πέντε ἐτῶν χρονολογουμένη παντελῆς ἔλλειψις γραφῶν, ἥτις δυσχεραίνει τὸ ἔργον τῆς ἀποδελτιώσεως καὶ κατατάξεως τῆς συγκομισθείσης ἐν τῷ Ἀρχείῳ ὕλης.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Δεκεμβρίου 1952

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου
Καθηγητὴς Γ. Α. ΜΕΓΑΣ